

هشتمین کنفرانس:

الفکر الاسلامی در الجزایر

۱۵۰ نفر از شخصیت های علمی و اسلامی دنیای مسلمان و ۱۵۰۰ جوان و دانشجو شرکت داشتند. و امسال نیز هشتمین کنفرانس با شرکت بیش از یکصد شخصیت علمی مسلمان (و غیر مسلمان) و در حدود ۱۰۰۰ نفر از دانشجویان الجزایری در شهر بچایه - در ۲۴۰ کیلومتری پایتخت - تشکیل گردید و ۱۲ روز تمام ادامه داشت .

انتخاب شهر «بچایه» برای تشکیل جلسات کنفرانس ، از نظر اهمیت تاریخی این شهر بود که روزگاری مرکز نشر علم و تمدن اسلامی در سراسر شمال آفریقا بود و علما و شخصیت های علمی فراوانی تحویل جامعه اسلامی داد و آثار مدرسه ابن خلدون در آن هنوز هم پابرجا است .

از نظر زمانی ، امسال بهترین وقتها برای تشکیل کنفرانس انتخاب شده بود ، زیرا برخلاف سال پیش که کنفرانس در تیر ماه و فصل گرمای شدید تشکیل شد ، امسال در فروردین ماه و فصل بهار

تشکیل هشتمین کنفرانس بزرگ و جهانی شناخت اندیشه اسلامی «الملتقى الثامن للفکر الاسلامی» در الجزایر ، یکی از مهمترین رویدادهای اسلامی در ماه گذشته بود . الجزایر امسال نیز میزبان علما و متفکران اسلامی از سرزمینهای دور و نزدیک دنیای پهناور مسلمان بود تا یکبار دیگر این گروه همراه گروهی دیگر از جوانان و هواخواهان آشنائی با اندیشه اسلامی، در کنار یکدیگر به گفتگو و تبادل نظر بپردازند و با بحث و بررسی آزادها افکار یکدیگر آشنا شوند ، باشد که بدینوسیله گامی دیگر در راه بهبود وضع مسلمانان در سطح جهانی برداشته شود . امسال نیز دعوتی برای **مجله الهادی** (نشریه عربی زبان دار التبلیغ اسلامی - قسم) رسید که نویسنده بعنوان عضوی اذیت تحریریه الهادی در کنفرانس مزبور شرکت نمود .

سال پیش در هفتمین کنفرانس «الفکر الاسلامی» که در شهر تیزی اوزو منعقد گردید ، در حدود

این موضوع با توجه به این نکته که «بجایه» در گذشته تاریخ بسیار درخشانی در نشر اندیشه اسلامی و پی‌ریزی تمدن اسلامی در آفریقا داشته است و از طرفی مرکز نشر این اندیشه در سرزمینهای اروپائی - از طریق بحرایض - بوده است، قابل اهمیت بود... و بدون شك بررسی و تحقیق وضع تمدن و آثار درخشان سرزمینی که در نشر علوم اسلامی در دنیا تأثیر فراوانی داشته است، از نقطه نظر آشنائی با تاریخ درخشان تمدن و علوم اسلامی جالب و مهم است...

۴ - نقش تمدن و اندیشه اسلامی در همه زمین‌های علمی و فکری انسان در طول قرون و اعصار و علل شکوفائی و راههای تجدید آن...

این مسأله یکی از مهمترین موضوعاتی بود که اگر بطور عمیق و در سطحی بالاتر و بهتر مورد بررسی قرار می‌گرفت، می‌توانست برای بیداری ملت‌های مسلمان و تجدید حیات علمی آنان، در سطح جهانی مؤثر واقع شود... زیرا هر دردی وقتی درمان می‌شود که نخست عوامل پیدایش آن روشن گردد و سپس در راه رفع آن کوشش بعمل آید... و اگر امروز ملل مسلمان جهان بخواهند در راه نهضت فکری و علمی جهان، همان نقشی را بعهده بگیرند که قبلاً بعهده داشتند، باید نخست عوامل شکوفائی اندیشه، علوم و تمدن اسلامی و سپس علل انحطاط آنرا بررسی کنند و از آن میان، طرحها و نقشه‌هایی را برای تجدید شکوفائی آن بدست آورند..

۵ - حفظ اصالت یا اخذ تمدن غربی و

الجزایر، جلسات آن برقرار گردید.

موضوعاتی که امسال برای بحث و بررسی تعیین شده بود، در واقع بیشتر آنها مسائل مهم و مورد نیاز جوامع اسلامی امروز بود:

۱ - وضع اقلیت‌های اسلامی و خانواده‌های مسلمان در جهان و وظیفه علمادار قبال آنها...

مطرح ساختن این مسأله يك ضرورت حیاتی است، زیرا توجه باین نکته که يك اقلیت چند میلیون نفری مسلمان در «فیلیپین» در سخت‌ترین شرایط، برای بقای خود نبرد می‌کند و مسلمانان جهان اطلاعاتی از وضع و زندگی آنها ندارند و یا توجه باین موضوع که بسیاری از خانواده‌های مسلمان در کشورهای اروپائی و آمریکائی، بدون هیچگونه سرپرستی و رهبری مذهبی، تحت تأثیر مظاهر زندگی مادی غربی قرار گرفته و کم‌کم مستهلك میشوند، اهمیت خطر و لزوم مطرح ساختن آنرا نشان میدهد.

۲ - نقش اندیشمندان و متفکران در دنیای امروز و در برابر انسانیت:

در این مسأله اهمیت اندیشه و نقش متفکران در گذشته و امروز و آینده در تعیین سرنوشت ملت‌ها و توده‌ها، مورد بررسی قرار گرفت و وظیفه‌ای که يك اندیشمند متعهد مسلمان که در قبال بشریت و نجات همه جوامع انسانی بعهده دارد، مطرح گردید...

۳ - نقش «بجایه» در نشر تمدن و اندیشه اسلامی:

پیروی از آن :

پنجمین موضوع مهم برنامه کار کنفرانس ، این مسأله بود که امروز در دنیای اسلام چه باید کرد؟ آیا باید بعنوان حفظ «اصالت» از همه پیشرفتها و علوم کناره گیری کرد و دوری گزید؟ یا بعنوان «اخذ تمدن» کورکورانه از غرب پیروی نمود ؟ .

در جهان اسلام ، گروهی بعنوان حفظ رسوم و عادات و آداب گذشته از هر چیز نوینی می گریزند و نام کار خود را «حفظ اصالت» می گذارند و گروه دیگری هم بعنوان «اخذ تمدن» و یا « همگامی با کاروان بشریت پیشرو و متمدن ! » می خواهند که همه سنتها و اصول موجود در جهان اسلام را بدور بریزند و در همه چیز دنباله رو «غرب» شوند : در امور اجتماعی ، سیاسی ، اقتصادی ، و حتی زندگی داخلی ...

محصول کار کنفرانس در این زمینه نیز خوب بود و چنانکه در قطعنامه صادره از طرف کنفرانس نیز اعلام شد ، باید در این مورد مهم و حیاتی با حفظ اصالت اسلامی از همه پدیده های زنده و لازم و علمی دنیای امروز استفاده کرد و این نه تنها يك ضرورت اجتناب ناپذیر ، بلکه یکی از مهمترین دستورهای اسلامی است ولی هرگز این «استفاده» نباید با حفظ «اصالت اسلامی» تضاد داشته باشد ، بلکه باید راههایی پیش بینی کرد که اجازه ندهد بهره برداری از دانش و علم ، همراه با انکار يك سلسله واقعیت های مذهبی و اسلامی گردد .

* * *

بطور کلی باید گفت که کنفرانس اندیشه اسلامی الجزائر آثار زیادی در زمینه های گوناگون داشت

که میتوان آنها را به طور خلاصه چنین بیان نمود :

۱ - تشکیل این کنفرانس نشان دهنده اهمیت زیادی است که در جهان اسلام برای شناخت و شناسائی مجدد اندیشه اسلامی و بررسی مشکلات جوامع مسلمان نشین بعمل می آید ، این پژوهشها و بررسیها در واقع می تواند علاوه بر روشن ساختن افکار مسلمانان درباره مسائل مهم و مورد نیاز روز ، پاسخگوی تهمتها و وارونه گوئی های مستشرقین و کسانی باشد که با اصول و حقایق اسلامی آشنائی ندارند .

۲ - شخصیت های شرکت کننده در کنفرانس که از همه نقاط جهان در الجزائر گرد هم می آیند با توجه به موقعیت و مقام علمی و فرهنگی آنان ، می توانند علاوه بر بررسی مسائل از دیدگاه مذاهب مختلف اسلامی ، بطور مستقیم با افکار واقعی یکدیگر آشنا شوند .

۳ - شرکت در حدود هزار دانشجوی جوان در جلسات رسمی کنفرانس ، در تحکیم زیربنای فکری آنان تأثیر بسزائی می گذارد ...

۴ - بازدید از شهرها و مراکز علمی و دینی الجزائر همه ساله به شرکت کنندگان امکان میدهد که آشنائی بیشتری با این سرزمین اسلامی بدست آورند و پس از مراجعت به کشور خود ، در شناساندن يك سرزمین اسلامی برادر ، سهمی را بهمه بگیرند .

۵ - تمامی سخنرانیها و بحثها و اشکالات و سؤالا و پاسخها ، همه ساله بشکل يك مجموعه کامل علمی و فکری ، در چندین مجلد از طرف «وزارت

و گروهها ، با علمای اسلامی ، در کنفرانسهای بین - المللی غیر اسلامی هیچ اشکالی ندارد ، ولی آمدن افراد غیر مسلمان به کنفرانسهای اسلامی ، بدون تشخیص کامل انگیزه آنها ، اگر ضرر نداشته باشد سودمند نخواهد بود . . .

اگر همه ساله در کنفرانس «الفکر الاسلامی» اندیشمندان مسلمان برای بحث و بررسی مسائل مورد نیاز جوامع اسلامی دور هم جمع شوند، بمراتب سودمند تر و ارجمندتر از این خواهد بود که مستشرقینی از فلان گوشه دنیا بیایند و بخیال خود مطالبی جدید ! برای حضاریان کنند که همه و یا اکثریت مدعوین ، آن مطالب را ابتدائی می دانند و یا سالها پیش با آنها آشنائی داشته اند . . .

مثلا امسال آقای دکتر «ژزیف وان ایس» مدیر قسمت مسائل شرقی در دانشگاه توپینگن آلمان غربی که با ۸ زبان آشنائی داشت و بزبان عربی درباره «پیدایش علم کلام» سخنرانی کرد ، مرتکب اشتباهات و تحریفهایی شد که هرگز قابل اغماض و چشم پوشی نبود و اگرچه پاسخ لازم در همان کنفرانس به او داده شد، ولی این مسأله نشان میدهد که شرکت افرادی که عملا خواستار ایجاد اختلاف بین مسلمانان بوده و یا آگاهی کامل از مسائل اسلامی ندارند ، جز آنکه وقت کنفرانس را تلف سازد و دیگران را مجبور به پاسخگویی کند ، نتیجه دیگری ندارد .

البته امیدواریم که کنفرانس اندیشه اسلامی الجزائر همه ساله با موفقیت به کار خود ادامه دهد .

تعلیم اصلی و امور دینی الجزائر» منتشر می گردد که در واقع می تواند برای شناخت اندیشه و مسائل اسلامی برای پژوهشگران در هر نقطه ای از جهان مأخذ و ملذک باشد. زیرا طبیعی است که همه علاقمندان نمی توانند در این کنفرانس شرکت کنند ، ولی پس از مدتی می توانند با بدست آوردن مجموعه کامل سخنرانیها و بحثها و بررسیهای شرکت کنندگان در کنفرانس، از همه افکار و عقاید، طرحها و بررسیها، آگاه و بهره مند شوند .

... امسال برخلاف سال گذشته که فقط شخصیت های مسلمان در کار کنفرانس شرکت داشتند از دانشمندان غیر مسلمان و مستشرقین مسیحی نیز دعوت بعمل آمده بود... یعنی علاوه بر نمایندگان مسلمان از کشورهای : سوریه ، مصر ، عربستان سعودی ، سودان ، ایران ، کویت ، لبنان ، ژاپن ، هند ، لیبی ، یمن شمالی ، موریتانی ، تونس ، مراکش و... گروهی نیز از کشورهای : فرانسه ، ایتالیا ، اسپانیا ، آلمان غربی ، بلژیک ، آلمان شرقی و غیر اینها در آن شرکت داشتند .

این کارگرچه دارای آثار و نتایجی است ولی متأسفانه - چنانکه اشاره خواهیم کرد - عوارض و ناراحتی هایی هم تولید کرد که نشان می دهد در يك کنفرانس اسلامی شرکت افراد غیر مسلمان - گرچه دانشمند و اندیشمند هم باشند - اگر کار غیر صحیحی نباشد حداقل در شرایط کنونی جهان ، ضروری نیست ... البته همکاری دانشمندان همه کشورها